Konstitutionsutskottets betänkande

1977/78:12

med anledning av motion om begränsningen i det offentliga uttaget av avgifter

Motionen

I motionen 1976/77:314 av Allan Åkerlind m. fl. (m) yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning och förslag, syftande till begränsning av möjligheten att inom statlig och kommunal verksamhet ta ut betalning för vara eller tjänst som ej tillhandahållits.

I motionen anförs att det inom enskild verksamhet är regel att man bara skall ha betalt för arbete som utförts eller för vara som levererats. På olika områden av statlig och kommunal verksamhet kritiseras ofta det förhållandet att fulla avgifter tas ut trots att motsvarande tjänster inte tillhandahållits. Sålunda har t. ex. kritiserats att televerket tar ut full abonnemangsavgift även i de fall då kabelfel vållat avbrott på en telefonlinje under lång tid. Att de som bor så till att de inte kan se TV 2 ändå måste betala full TV-avgift är ett annat sådant exempel. På senare år har problemen ökat på det kommunala området genom det kommunala renhållningsmonopolet. I åtskilliga fall har påtalats att enskilda tvingats betala renhållningsavgifter trots att någon däremot svarande tjänst aldrig utförts av kommunen. Det borde enligt motionen vara lika självklart inom statlig och kommunal verksamhet som inom privat verksamhet att den enskilde aldrig skall tvingas betala för något som han inte har fått.

Angående motiveringen i övrigt hänvisas till motionen.

Frågans tidigare behandling m. m.

En motion med motsvarande syfte behandlades vid 1976/77 års riksmöte. I yttrande över motionen anförde utskottet (KU 1976/77:14) följande:

De frågor som berörs i motionen har diskuterats i många olika sammanhang bl. a. i riksdagen.

Enligt utskottet är det självklart att kritik kan riktas mot beslut och åtgärder från samhällets sida som av den enskilde uppfattas som rättsstridiga eller orättvisa. Emellertid måste beaktas att bakom besluten ligger en strävan att åstadkomma så ändamålsenliga och likformiga principer som möjligt samt att tillgodose den enskildes rättstrygghet.

Det åligger myndigheterna och andra samhällsorgan att tillämpa de regler som statsmakterna och de kommunala självstyrelseorganen lägger fast. Vidare bör erinras om de möjligheter som står den enskilde till buds i fråga om rätt att föra talan mot myndighets beslut samt rätt till dispens från givna regler. Mot denna bakgrund har utskottet inte funnit skäl att förorda en utredning av det slag som föreslås i motionen. Beträffande de i motionen angivna exemplen på avgifter hänvisar utskottet till uttalanden av riksdagen (se bl. a. KrU 1972:11 och JoU 1975/76:44).

Utskottet hemställde att motionen skulle avslås. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Beträffande de i förevarande motion särskilt angivna exemplen på uttag av avgifter skall nämnas att regeringen i början av innevarande år tillkallat en särskild utredning för översyn av renhållningslagstiftningen (Dir. 1977:8). I utredningsdirektiven erinras om den kritik som i olika sammanhang riktats i fråga om tillämpningen av nuvarande bestämmelser om den kommunala avfallshämtningen. Bl. a. i motioner till riksdagen har rests krav på översyn av lagstiftningen. Föredragande departementschefen (jordbruksministern) anför att utredningen bör göra en kartläggning av hur lagstiftningen tillämpas i kommunerna. Mot bakgrund härav bör kommittén pröva vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att ytterligare förbättra möjligheterna till en smidig tillämpning av lagstiftningen. Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Förslag bör om möjligt läggas fram före utgången av år 1977.

Vad gäller TV- och teleavgifter har vissa uppgifter inhämtats från televerket. Bl. a. erinrar televerket om att den allmänna mottagaravgiften för TV erläggs för innehavet av TV-mottagare. Televerket har således inte befogenhet att – helt eller delvis – befria från skyldigheten att erlägga fastställd avgift, exempelvis i fall där mottagningsförhållandena för TV inte är tillfredsställande. Riksdagen har vid några tillfällen under senare år avvisat motionsvis framställda krav på nedsättning av eller befrielse från den allmänna mottagaravgiften där otillfredsställande TV-mottagningsförhållanden råder. Härvid har bl. a. anförts de stora praktiska svårigheter som är förenade med en differentiering av avgiften (se KrU 1971:8 s. 6, KrU 1972:11 s. 7 och KrU 1973:15 s. 3). Befolkningstäckningen beträffande TV beräknas f. n. uppgå till ca 99,6 procent för TV 1-nätet och ca 99,1 procent för TV 2-nätet. Den fortsatta utbyggnaden av TV-nätet innebär att befolkningstäckningen inom de närmaste fem åren beräknas öka till ca 99,7 procent för TV 1 och ca 99,4 procent för TV 2.

Beträffande teleavgifter kan nämnas att gällande allmänna villkor för telefonabonnemang förutsätter att abonnent efter framställning äger rätt till avdrag på abonnemangsavgiften vid onormalt lång felavhjälpningstid. Omprövning av beslut i sådant hänseende kan vidare begäras hos den lokala förvaltning som meddelat beslutet. Förnyad omprövning kan sedan begäras hos överordnad instans.

Utskottet

I motionen begärs utredning och förslag syftande till begränsning av möjligheten att inom statlig och kommunal verksamhet ta ut betalning för vara eller tjänst som ej tillhandahållits. En motion av samma innebörd behandlades även vid förra riksmötet. Utskottet har inte funnit skäl att frångå sin då intagna ståndpunkt angående behovet av en särskild utredning i ämnet. Utskottet avstyrker följaktligen motionsyrkandet.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1976/77:314.

Stockholm den 8 november 1977

På konstitutionsutskottets vägnar
KARL BOO

Närvarande: Karl Boo (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Holger Mossberg (s), Bertil Fiskesjö* (c), Olle Svensson (s), Sven-Erik Nordin (c), Ove Karlsson (s), Lars Schött (m), Bengt Kindbom (c), Yngve Nyquist (s), Britta Hammarbacken (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Marianne Stålberg (s) och Daniel Tarschys (fp).

*Ej närvarande vid justeringen.

GOTAB 55967 Stockholm 1977